

RAPORT PRELIMINAR PRIVIND SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DE LA PETRIȘORU, COM. RACOVÎTENI, JUD. BUZĂU

de ALEXANDRU OANCEA

Satul Petrișoru este așezat pe terasa stîngă a Cîlnăului, rîu ce și-a săpat albia printre două culmi deluroase - Blăjeni și Buda, ambele avînd o altitudine maximă de 500 m. Dealurile Budei, alungite pe direcția sud-vest - nord-est, se ridică spre est ca un prim obstacol în fața cîmpiei Rîmnicului, oferind de la înălțimea lor o perspectivă largă asupra regiunilor învecinate. Culmea lor sudică, ferestruită de torenți, formează în dreptul satului Petrișoru o fortificație naturală, denumită de localnici Muchia Băjenarului, care, datorită pereților aproape verticili și a înălțimii, domină întreaga regiune. Platoul Muchiei Băjenarului, măsurînd aproximativ 4500 m², de formă oval-alungită, este accesibil dinspre est doar pe o mică porțiune.

Lucrările agricole și ruperea malurilor Muchiei Băjenarului în decursul vremurilor, datorită acțiunii torenților, au împrăștiat pe toată suprafața ei numeroase fragmente ceramice, multe adunate într-o colecție școlară prin străduința profesorului din Racovițeni, Ioniță Dumitru. Tot el a semnalat descoperirea întîmplătoare aici a unui mormînt de înhumatie al cărui inventar nu a mai putut fi recuperat. O perieghetză efectuată în 1976¹ pe dealul Muchiei Băjenarului a permis sesizarea existenței aici a unei asocieri de materiale tipice fazei IC3 din cadrul culturii Monteoru, cu elemente aparținînd unor grupe culturale nord-pontice.

Înțelegerea raporturilor etno-culturale și cronologice dintre cultura Monteoru și purtătorii unor elemente de cultură răsăriteană în nord-estul Munteniei, sesizate anterior în urma cercetărilor de la Cîrlomănești și Nișcov, "La Arman", jud. Buzău², impunea deschiderea acestui nou obiectiv arheologic.

Săpăturile arheologice au constatat pe platoul Muchiei Băjenarului existența a două niveluri de locuire din epoca bronzului: 1) aparținînd unei așezări Monteoru IC3, distrusă în totalitate de lucrările agricole; 2) "cîmp de gropi"³, cu complexe aparținînd tipului în formă de clopot avînd drept inventar ceramică, în mare măsură întregibilă, unelte de piatră, resturi de vetre fixe și portabile, plăci perforate aparținînd unor cupoare de ars vasele etc.

Formele ceramice predominante sînt reprezentate de vasele borcan, cu mai multe variante distincte, recipiente bitronconice de dimensiuni mijlocii, cu două torți pe diametrul maxim, vase de mari dimensiuni cu corpul relativ drept, curbat brusc în zona inferioară, unde sînt plasate și torțile, cești cu două torți și căni cu o toartă.

Decorul este puțin variat: brfuri în relief (netede, crestate sau alveolate), linii incizate formînd grupaje orizontale, verticale sau ghir-

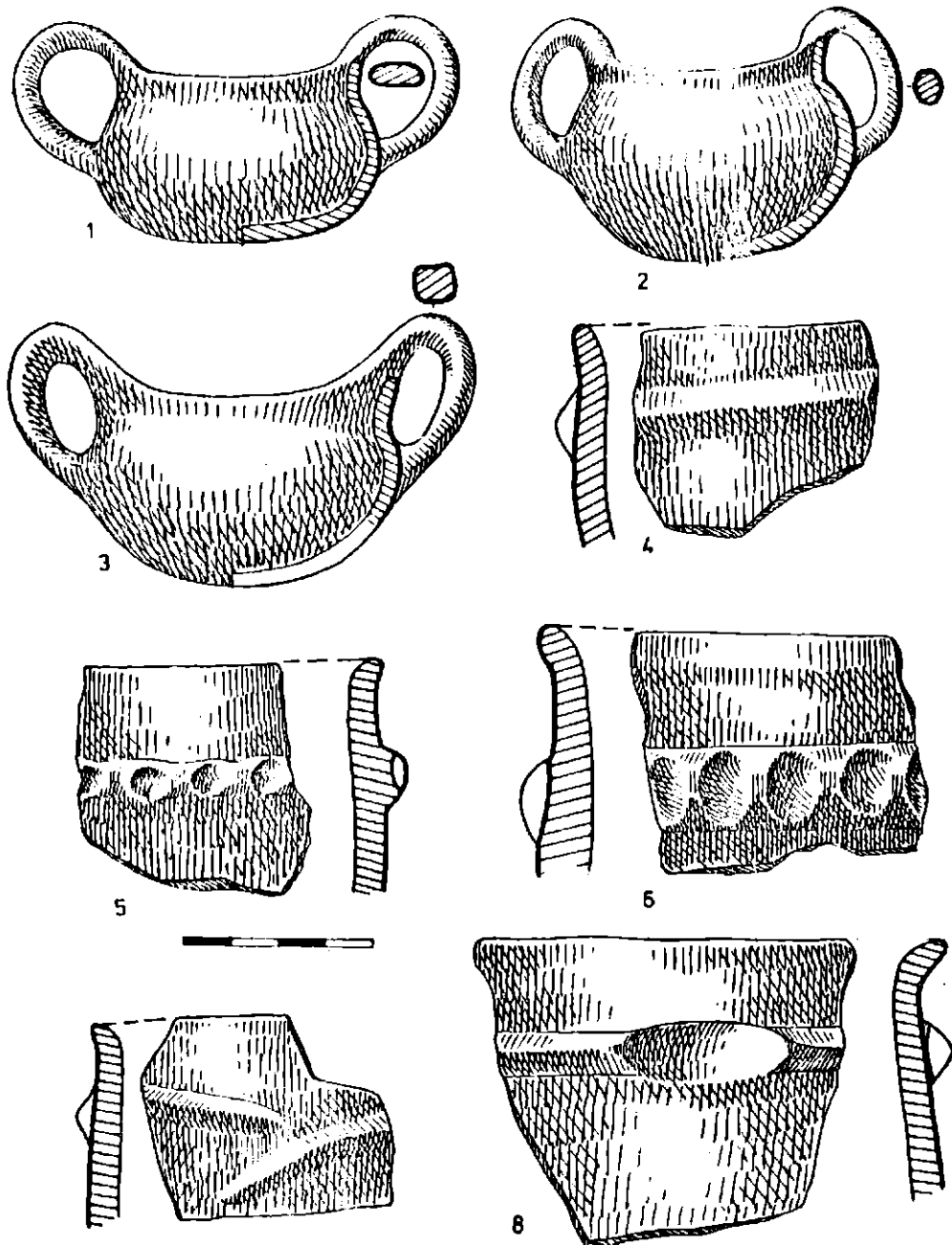

Fig.1.- Ceramica de la Petrișoru, com.Racovițeni, jud.Buzău.

lande, butoni, "potcoave" în relief sau deseori pe vasele borcan ornamente realizate cu ajutorul măturicii.

În inventarul ceramic al "cîmpului de gropi" de pe platoul Muchiei Băjenarului pot fi sesizate acele elemente care permit stabilirea apartenenței etno-culturale și încadrarea cronologică a purtătorilor acestui tip de complexe:

1. Cele mai multe analogii ale formelor ceramice și ale tipului de ornamentație sînt semnalate în produsele realizate de purtătorii culturilor Srubnaia, faza tîrzie, Sabatinovka-Coslogeni, din prima etapă de evoluție, dintr-o etapă corespunzătoare sfîrșitului perioadei mijlocii a epocii bronzului. Această datare este întărită și de descoperirea la Petrișoru-Racovițeni a unor obiecte, printre care menționăm "sceptrele" de piatră, cu bune referințe în medii Sabatinovka, Monteoru II b și Coslogeni I.

2. Populația stabilită pe platoul Muchiei Băjenarului în ultimele etape ale perioadei mijlocii a epocii bronzului reprezintă un grup intrus în zona colinară, mediu controlat anterior de purtătorii culturii Monteoru, afectînd vizibil evoluția ulterioară a acestei culturi. Faptul că ei nu reprezintă un grup izolat în zona colinară subcarpatică este dovedit de alte cîteva așezări ale purtătorilor unor forme de cultură nord-ponctică, descoperite recent la Pietroasa Mică, Cîrlomănești⁴, Berca⁵, jud. Buzău și Rotbav, jud. Brașov⁶.

3. Ceramica unitară în fond (Srubnaia finală, Sabatinovka și Coslogeni I) păstrează totuși elemente "întîrziate" caracteristice ultimei etape a culturii catacombelor și culturii ceramicii ornamentate cu mai multe brfuri netede, care permit observația existenței mai multor grupuri de populații nord-ponctice antrenate în mișcarea spre regiunile carpatice de grupul Sabatinovka. Așezarea de pe Muchia Băjenarului reprezintă prima etapă evolutivă a acestui nou grup de populații intrus în regiunea estică a Munteniei, cînd mai sînt încă vizibile elementele componente grupurilor etno-culturale ce vor da naștere fazei I a culturii de tip Coslogeni.

NOTE

- 1 Împreună cu colegul Vasile Drâmbocianu de la Muzeul județean Buzău, care ne-a semnalat punctul.
- 2 ALEXANDRU OANCEA, Cercetări arheologice, II, MIRS, București, 1976, p.191-237.
- 3 Termenul folosit pentru prima dată de Alexandru Vulpe la "Colocviul asupra epocii bronzului", București, 3-5 decembrie 1973.
- 4 Cercetări Alexandru Oancea.
- 5 Informații Ion Chicideanu.
- 6 Informații Alexandru Vulpe.

RAPPORT PRELIMINAIRE CONCERNANT LES FOUILLES
ARCHÉOLOGIQUES DE PETRIȘORU, COMMUNE DE
RACOVÎTENI, DÉP. DE BUZĂU

Résumé

Dans la zone des collines souscarpathiques (village de Petrișoru, dép de Buzău) on a investigué une fortification naturelle, sur le plateau de laquelle on a découvert un "champ de fosses" appartenant à l'âge du bronze.

La céramique restaurée nous a indiqué ces éléments qui permettent d'établir l'appartenance ethno-culturelle et l'encadrement chronologique des porteurs de ce type de complexes:

1 Les plus proches analogies pour les formes céramiques et pour le type d'ornementation peuvent être remarquées parmi les produits réalisés par les porteurs des cultures Srubnaia, phase tardive, Sabatinovka-Coslogeni, première étape d'évolution correspondant à la fin de la période moyenne de l'âge du bronze. La dite datation est consolidée aussi par la découverte sur place d'un "sceptre en pierre" avec le corps fusiforme, qu'on peut rapporter aux milieux Sabatinovka, Monteoru II b et Coslogeni I.

2 La population établie à Petrișoru, dép. de Buzău, représente un groupe introduit dans la zone des collines, milieu contrôlé antérieurement par les porteurs de la culture Monteoru, fait qui a affecté visiblement l'évolution ultérieure de cette culture. Plusieurs établissements de la zone prouvent le fait que dans ce cas il ne s'agit pas d'un groupe isolé.

3 Quoique unitaire la céramique (Srubnaia finale - Sabatinovka et Coslogeni I) conserve quand même des éléments "tardifs" caractéristiques pour la dernière étape de la culture des catacombes et de la culture de la céramique aux rubans lisses multiples, ce qui permet émettre l'observation de l'existence de plusieurs groupes de populations nord-pontiques entraînés en mouvement vers les régions carpathiques par le mouvement Sabatinovka. L'établissement du village de Petrișoru représente la première étape évolutive de ce nouveau groupe de populations intrus dans la région orientale de la Valachie, au moment où sont encore visibles les éléments composants des groupes ethno-culturels qui vont naître la Ire phase de la culture de type Coslogeni.

LEGENDE DE LA FIGURE

Fig.1.- Petrișoru-Racovițeni - La céramique.